

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

YABANCI İŞÇİ ÇALIŞMA ŞARTLARI VE SINIRLAMALARI

Bilgi Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

Mustafa KESKİN

KONYA

Ağustos, 2023

www.kto.org.tr

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. TÜRKİYE'DE YABANCI İŞÇİ DURUMU	1
3. TÜRKİYE'DE YABANCI İŞÇİ ÇALIŞMA ŞARTLARI	1
4. SONUÇ.....	4
5. KAYNAKÇA.....	4

1. GİRİŞ

28 Temmuz 2023 tarihinde 54. Meslek Komitesi kararına ilişkin hazırlanan bu raporda, bir işletmede çalışan her bir yabancı personel için en az beş T.C. vatandaşı istihdam edilmesi yerine üç T.C. vatandaşına karşılık iki yabancı personelin istihdam edilmesi şeklinde değiştirilmesine yönelik odamızın girişimde bulunması talep edilmiştir. Bu hususta yabancı işçi çalışma şartları ve sınırlamaları hususunda detaylı bir rapor hazırlanmıştır.

2. TÜRKİYE'DE YABANCI İŞÇİ DURUMU

Türkiye'de çalışmak isteyen her yabancı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan çalışma ve oturma izni almak zorundadır. İzinsiz yabancı işçi çalıştırmak, 6735 sayılı uluslararası işgücü kanununa göre idari para cezası ile sonuçlandırılır.

Tablo 1: İzne Tabi Olmayan Yabancı İşçi Çalıştırmada Cezai Tutarlar (2023, TL)

İhlal Türü	Ceza Tutarı
Çalışma izni bulunmayan yabancıyı çalıştıran işverenlere her bir yabancı için	35.815
Çalışma izni olmaksızın bağımlı çalışan yabancıya	14.318
Çalışma izni olmaksızın bağımsız çalışan yabancıya	28.655
6735 sayılı kanuna göre bağımsız ve süresiz izinle çalışan yabancı ile yabancı çalıştıran işverene her bir yabancı için	2.378

Kaynak: Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı

Çalışma izni, yabancıların işverenleri veya vekâlet verilen bir avukat tarafından yapılmaktadır. Başvurular e-devlet üzerinden Bakanlığa online başvurularak en geç 30 gün içerisinde sonuçlandırılır. Yurt içinden ve yurt dışından başvuru yapılabilmektedir. Türkiye'de yüksek lisans ve doktora öğrencileri öğrenimleri boyunca çalışma iznine tabi tutulmuştur.

Türkiye'ye çalışmak üzere gelen bir yabancıнын beraberinde veya daha sonra getirmiş olduğu eş ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklarına da, yabancıнын kendisi ile birlikte en az beş yıl kanuni ve kesintisiz ikamet etmiş olmaları kaydıyla, süreli çalışma izni verilebilmektedir.

3. TÜRKİYE'DE YABANCI İŞÇİ ÇALIŞMA ŞARTLARI

6735 sayılı uluslararası işgücü kanununun geçici 1. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca halen yürürlükte bulunan yabancıların çalışma izinleri hakkında kanunun uygulama yönetmeliğinin 13'üncü maddesi uyarınca belirlenen yabancıların çalışma izin taleplerine ilişkin olarak başvuru sahibi işyerlerinin ve yabancıların karşılaması zorunlu olan değerlendirme kriterleri aşağıda maddeler halinde belirtilmiştir.

Şekil 1: 6735 Uluslararası İşgücü Kanununa Göre Yabancı İşçilerin Çalışma Şartları

1. Çalışma izni talep edilen işyerinde bir yabancı personel için beş T.C. vatandaşının istihdamı zorunludur.	2. İşyerinin ödenmiş sermayesinin en az 100.000 TL veya brüt satışlarının en az 800.000 TL veya son yıl ihracat tutarının en az 250.000 ABD Doları olması gerekmektedir.	3. Dernek ve vakıflarda çalışacak yabancılara ilişkin izin taleplerinde 2'nci madde, yabancı devlet havayollarının Türkiye temsilciliklerinde, eğitim sektörü ve ev hizmetlerinde çalışacak yabancılara ilişkin izin başvurularının değerlendirilmesinde ise, 1'inci ve 2'nci maddeler uygulanmayacaktır.
4. İzin isteyen şirket ortağı yabancının, 40.000 TL'den az olmamak üzere sermaye payının en az %20 olması zorunludur.	5. Eğlence sektörünün ve turizm-animasyon organizasyon firmalarının uzmanlık ve ustalık gerektiren işlerinde istihdam edilecek yabancılar için en az 10 T.C. vatandaşı çalıştırılması halinde her bir yabancı için ayrı ayrı beş T.C. vatandaşı istihdamına ilişkin kota ayrıca uygulanmayacaktır.	6. Türkiye'nin taraf olduğu ikili ya da çok taraflı sözleşmelerde hüküm bulunan haller ile kamu kurum ve kuruluşlarınca sözleşme veya ihale usulleriyle mal ve hizmet alımı işlerinde çalıştırılacak yabancılara ilişkin çalışma izin taleplerinin değerlendirilmesinde 1'inci ve 2'nci maddelerde belirlenen kriterler uygulanmayacaktır.
7. İleri teknoloji gerektiren işlerde veya aynı vasıflarda Türk uzmanın bulunmadığı hallerde Genel Müdürlük Makamınca verilecek onay üzerine 1'inci ve 2'nci maddelerle belirlenen kriterler uygulanmayacaktır.	8. Özellikle arzeden doğrudan yabancı yatırım koşullarını taşıyan işletmelerde kilit personel dışında istihdam edilecek yabancılar için, 1'inci madde ile belirlenen kriter, işletmenin ülke çapındaki tüm işyerlerinde çalışan T.C. vatandaşı sayısı esas alınarak uygulanır.	9. İşveren tarafından yabancıya ödeneceği beyan edilen aylık ücret miktarının yabancının görev ve yetkinliği ile bağdaşır seviyede olması zorunludur.

Kaynak: Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı

Dokuzuncu madde kapsamında yabancıya ödeneceği beyan edilen aylık ücretin yabancının görev ve yetkinliğe ile bağdaşır seviyede olması gerekmektedir. Aşağıdaki grafik yabancılara çalışanların görev ve yetkinliklerine göre uygulanacak basamakları göstermektedir.

Tablo 2: 01.07.2023-31.12.2023 Tarihleri Arasında Uygulanacak Asgari Ücret Katları (2023, TL)

Yapılan İş ve Çalışanın Unvanı	Baz Alınan Değer	Ücret Tutarı
Üst Düzey Yönetici ve Pilotlar	Asgari Ücretin 6.5 Katı	87.194,25
Birim ya da Şube Müdürleri ile Mühendis ve Mimarlar	Asgari Ücretin 4 Katı	53.658,00
Uzmanlık ve Ustalık Gerektiren İşlerde Çalışacaklar Öğretmenler ve Doktorlar vb.	Asgari Ücretin 3 Katı	40.243,50
Turizm-Animasyon Sektöründe Masör, SPA Terapisti vb.	Asgari Ücretin 2 Katı	26.829,00
Eleman Statüsünde Çalışanlar Satış Elemanı, Pazarlama vb.	Asgari Ücretin 1.5 Katı	20.121,75
Ev Hizmetlerinde Çalışanlar	Asgari Ücret	13.414,50

Kaynak: Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı

Yukarıdaki maddelerin sonucusu olan **onuncu** maddeye göre bünyelerinde;

- İzinli masaj salonu bulunduğunu kanıtlayan Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli en az üç yıldızlı turizm işletmelerinin, belgeli tatil köylerinin, resmi makamlardan alınmış faaliyet izni bulunan termal otellerin,
- Hamam-sauna-SPA vb. kompleksi bulduran belgeli turizm işletmeleriyle anlaşmalı tesislerin,

- En az yirmi Türk vatandaşı çalıştıran resmi makamlardan izinli spor merkezlerinin,
- Masör, masöz ve SPA terapisti gibi uzmanlık ve ustalık gerektiren işlerdeki yabancı çalıştırma talepleri değerlendirmeye alınacak, bu kapsamda bulunmayan işletme ve işyerlerinin talepleri ise uygun bulunmayacaktır.

“Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği” hükümlerince **çalışma izni değerlendirme kriterlerine tabi olmayan yabancılar** aşağıda belirtilmiş olup, burada belirtilen yabancıların çalışabilmeleri için çalışma izni almaları zorunludur. Çalışma izin başvuruları çalışma izni değerlendirme kriterlerine tabi tutulmaksızın sonuçlandırılan söz konusu yabancıların bu kapsamda bulduklarını T.C. resmi makamlarından alınmış belgelerle kanıtlamaları zorunludur.

Şekil 2: Başvurularında Kriter Uygulanmayacak Yabancılar

Kaynak: Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı

Çalışma izni başvurularında işveren ve yabancı işçi için istenen evraklar farklılık göstermektedir. İşveren tarafından yabancı personelinin çalışma izni başvurusu online sistem üzerinden yapılmaktadır. Online başvuru yapıldıktan 6 iş günü içerisinde aşağıdaki belirtilen evrakların aslı Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı’na posta yoluyla gönderilmektedir. Bu evraklar yabancı işçi ve işveren için ayrı istenmektedir.

Şekil 3: Yabancı İşçinin ve İşverenin Sunması Gereken Başvuru Evrakları

Kaynak: Mihçi Hukuk Bürosu

Yurtdışı başvurularında ise yukarıdaki **yabancı işçinin** sunması gereken evraklara ek olarak 1 adet fotoğraf, **işverenin** sunması gereken evraklar ise yukarıda belirtilenlere ek yabancı işçinin diploma ve pasaport kopyası istenmektedir.

Evrakların içinde en önemli belge iş sözleşmesidir. İş sözleşmesinde belirlenen maaş ve iş tanımının kanuna uygun olarak hazırlanması başvurunun reddini önlemektedir. Doğru ve eksiksiz belge sunmak, başvuru sürecini sağlıklı yürütmek için oldukça önemlidir. Başvurunun onaylanması ile birlikte yabancı işçiye çalışma izin kartı PTT Kargo aracılığı ile gönderilmektedir. Başvurusu onaylanan ve işe giren bir yabancı işçinin, işveren tarafından 30 gün içerisinde SGK üzerinden sigorta işlemlerini başlatmalıdır.

Yabancılara çalışma izni almak için yönetmelik ile belirlenen bazı prosedürler yerine getirilirken bazı harç ve masraflar meydana gelmektedir. Aşağıdaki tabloda bu harçların cinslerine göre tutarları verilmektedir.

Tablo 3: 2023 Çalışma İzni Ücret, Harç ve Masraflar (2023, TL)

	İzin Türü/ Süre	Harç	Harç Tutarları
Sürelili	1 yıla kadar	Sürelili Çalışma İzin Belgesi	4.635,30
	2 yıla kadar	Sürelili Çalışma İzin Belgesi	9.270,60
	3 yıla kadar	Sürelili Çalışma İzin Belgesi	13.905,90
	4 yıla kadar	Sürelili Çalışma İzin Belgesi	18.541,20
	5 yıla kadar	Sürelili Çalışma İzin Belgesi	23.176,50
Süresiz		Çalışma İzin Belgesi	46.371,75
Bağımsız		Çalışma İzin Belgesi	46.371,75
Geçici Koruma Çalışma İzni	1 Yıl Standart	Çalışma İzin Belgesi	1.724,40

Kaynak: Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı

4. SONUÇ

Bir yabancı personel için beş T.C. vatandaşı istihdam edilmesi geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler hariç tüm mülteci, şartlı mülteci, ikincil koruma, uluslararası koruma sahibi yabancılar 6735 sayılı uluslararası işgücü kanununa tabidir. Bu kanun kapsamında 5 T.C. vatandaşına karşın 1 yabancı istihdam edilmesi geçici koruma kapsamında bulunan yalnızca Suriyeli vatandaşları kapsamamaktadır.

Konya özelinde yaklaşık 200.000'e yakın yabancı bulunurken bunların yaklaşık 50.000'i iş hayatındayken 150.000'i ise kadın ve çocuklardan oluşmaktadır. İş hayatında aktif rol oynayan 50.000'lik nüfusun yaklaşık 2.500'ü yasal olarak çalışmakta geri kalan nüfusun ise yasa dışı çalıştığı tahmin edilmektedir.

Türkiye ve Konya özelinde ara eleman veya işçi bulmak oldukça zorlaşmıştır. Her geçen gün büyüyen Konya sanayisinde üretim gücünün en önemli basamağı olan nitelikli işçilerin firmalar tarafından istihdamı zorlaşmıştır. Böyle bir denklemde Türkiye'de bulunan yabancı iş gücünden maksimum seviyede yararlanarak üretim gücünün potansiyelini artırmak önem kazanmıştır. Konya Ticaret Odası 54. Grup Meslek Komitesininin 28 Temmuz 2023'te yapmış olduğu toplantıya konu olan her bir yabancı işçi için en az beş T.C. vatandaşı istihdam edilmesine yönelik kanunun her üç T.C. vatandaşına karşılık iki yabancı işçi istihdam edilmesi şeklinde değiştirilmesi için odamızın girişimde bulunması talep edilmiştir.

Çalışma bu hususta gerekli hukuki düzenlemeleri, başvuru süreçlerini ve diğer bilgileri özetler nitelikte hazırlanmış olup yabancı işçi sınırlamasını geliştirebilecek bir kararın ön araştırması formatında hazırlanmıştır.

5. KAYNAKÇA

- ✂ <https://www.csgb.gov.tr/uigm/calisma-izni/calisma-izni-degerlendirme-kriterleri/>
- ✂ <https://www.atakurumsal.com.tr/yabanci-isci-calistirma-sartlari/>
- ✂ <https://www.geylanihukuk.com/yabanci-isci-calistirma-2023/>
- ✂ <https://mihci.av.tr/calisma-izni/>
- ✂ <https://www.t4danismanlik.com/yabanci-calisma-izni/>
- ✂ <https://www.alomaliye.com/2022/12/24/2023-izinsiz-calistirilan-yabanci-isci-ipc/>
- ✂ <https://www.ahmetalkan.av.tr/yabancilarin-calisma-izni/>
- ✂ <https://iskanunu.com/haberler/2023-yili-yabanci-calisanlarin-ucreti/>
- ✂ <https://tr.euronews.com/2023/01/28/turkiyede-resmi-iznle-ikamet-eden-yabanci-sayisi-13-milyon-ruslar-ilk-sirada>